

## Täysistunto

### Keskiviikko 17.4.2024 klo 14.01—17.28

#### 4. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi eläinlääkintähuoltolain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 22/2024 vp

##### *Lähetekeskustelu*

**Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko:** Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Esittelijänä ministeri Essayah.

##### *Keskustelu*

15.39 **Maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallitus tosiaankin esittää muutettavaksi eläinlääkintähuoltolakia.

Muutettavaksi esitetty laki vahvistettiin viime vuoden maaliskuussa, mutta se ei ole vielä voimassa. Lain voimaantuloajankohta jätettiin asetuksella säädettäväksi, sillä ennen voimaantuloa oli tarpeen saada Euroopan komission tulkinta kunnallisiin eläinlääkäripalveluihin sisältyvän julkisen tuen ilmoitusvelvollisuudesta.

Eläinlääkäripalvelut ovat luonteeltaan taloudellista toimintaa, johon lähtökohtaisesti sovelletaan EU:n valtiontuki- ja kilpailusääntöjä riippumatta siitä, harjoittaako toimintaa julkisyhteisö vai yksityinen yritys. Suomen ja Euroopan komission välisessä neuvotteluprosessissa on käynyt ilmi, että tukijärjestelmää ei voida ottaa käyttöön ilman, että lakiin tehdään eräitä muutoksia. Muutosten myötä tuen hyväksyvää komission päätöstä ei sitten enää tarvita.

Ehdotetulla muutoslalla eläinlääkäripalvelujen kunnallinen järjestämisvastuu muotoiltaisiin osittain uudella tavalla. Järjestämisvastuun enimmäislaajuutena olisi jo laissa oleva luettelo eläinten terveyden ja hyvinvoinnin sekä kansanterveyden kannalta välttämättömistä perustasoisista eläinlääkäripalveluista. Kaikkien kuntien tulisi edelleen järjestää luetteloon sisältyvät palvelut tuotantoeläimille sekä niin sanotusti kiireellinen eläinlääkäriapu kaikille eläimille. Sen sijaan velvollisuus järjestää seura- ja harrastuseläimiä varten muita palveluja kuin ensiavun luonteista kiireellistä eläinlääkäriapua määräytyisi alueellisten tarpeiden perusteella. Järjestämisvastuun laajuuden kriteereitä olisivat palvelujen riittävä ja kohtuuhintainen saatavuus sekä kunnille säädetyin eläinlääkintähuollon tehtäväkokonaisuuden hoidon turvaaminen. Lisäksi lakiin sisällytettäisiin rajattu poikkeus kuntalaissa säädetyistä palvelujen yhtiöittämisvelvollisuudesta, jotta kunta voisi joustavammin tarjota myös lakisääteisiä palveluja täydentäviä palveluja. Yhtenä muutettavan eläinlääkintähuoltolain keskeisimmistä tavoitteista on poistaa julkisen ja yksityisen sektorin väliseen kilpai-

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2024 vp

luneutraliteettiin liittyvät nykyiset ongelmat kuitenkin turvaten eläinlääkäripalvelujen saatavuus.

Viime vaalikaudella aloitetun lakiuudistuksen loppuun saattaminen on tärkeää, jotta tuotantoeläimiä varten on jatkossakin tarvittava terveydenhuolto ja sairauksien hoito ja jotta kunnat pystyvät edelleenkin rekrytoimaan eläinlääkäreitä maaseudulle. Uusi lainsäädäntö on myös tarpeen varmistamaan, että eläinsuojelusyistä tärkeä kunnan eläinlääkäripäivystys on toimintakykyinen ja että Suomen kaikilla alueilla on jatkossakin saatavilla kaikille eläimille sellaiset perustasoiset eläinlääkäripalvelut, jotka ovat tarpeen eläinten terveyden ja hyvinvoinnin sekä kansanterveyden turvaamiseksi.

**Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko:** Kiitoksia esittelystä. — Puhujalistaan, edustaja Elomaa.

**15.43 Ritva Elomaa ps:** Arvoisa puhemies! Kiitos ministeri Essayah’lle esityksestä ja sen esittelemisestä.

Eläinlääkintähuoltolakia uudistettiin viime vaalikauden lopussa, jotta turvattaisiin eläinten terveyden ja hyvinvoinnin kannalta välttämättömien peruspalveluiden saatavuus ympäri Suomen asiakkaiden kannalta kohtuullisella etäisyydellä ja kohtuuhintaisesti. Tänään lähetekeskustelussa olevan muutoksen tarkoituksena on varmistaa julkisia eläinlääkäripalveluja koskevan tukijärjestelmän EU:n valtiontukisääntöjen mukaisuus. Kunnallisten eläinlääkäripalvelujen järjestämisvelvollisuutta koskeviin säännöksiin ehdotetaan tehtäväksi ne muutokset, jotka ovat komissiolta saadun ohjauksen perusteella välttämättömiä lain saamiseksi yhteensopivaksi yleistä taloudellista etua koskeviin palveluihin sovellettavien valtiontukisääntöjen kanssa. Kyse on järjestämisvastuun muotoilusta osittain uudella tavalla siten, että velvollisuus järjestää seura- ja harrastuseläimiä varten muita palveluita kuin ensiavun luonteista kiireellistä eläinlääkäriapua määräytyisi alueellisten tarpeiden perusteella.

Arvoisa puhemies! On todella tärkeää eläinsuojelun näkökulmasta, että eläimen kokies- sa kovaa kipua apu ei ole liian kaukana tai jopa saavuttamattomissa. Tämä koskee yhtä laila niin tuotantoeläimiä, lemmikkieläimiä kuin luonnoneläimiäkin.

Suomessa on eläinlääkäripula. Vaikka eläinlääkäreiden määrä on kasvanut sekä julkisella että yksityisellä sektorilla, olisi eläinlääkäreille lisätarvetta. Tarve koskee niin tuotantoeläinten kuin pieneläintenkin kanssa työskenteleviä eläinlääkäreitä. Kunnissa on pulaa myös valvontaeläinlääkäreistä. Kuntien praktikko- ja valvontaeläinlääkärien rekrytointiongelmia johtuvat koulutusmäärien lisäksi siitä, että palkat ovat yksityistä sektoria matalampia ja työpaikkojen sijainti voi olla haastava. Eläinlääkäripula johtuu useista syistä. Pieneläinten määrä on kasvanut, ja eläimiä myös hoidetaan aiempaa enemmän. Osa eläinlääkäreistä sijoittuu myös muihin kuin klinisiin tehtäviin. Todennäköisesti osaa työvoimapulasta selittää osa-aikaisen työn lisääntyminen. Raskaat työolosuhteet kuitenkin heikentävät erityisesti kunnaneläinlääkärin työn houkuttelevuutta.

Eläinhoitolat tekevät tärkeää työtä. Ne vastaavat eläinten perushoidosta. Eläinten määrän kasvu lisää näiden palveluiden merkitystä. Eläinten huostaanotot viranomaisten toimesta ovat lisääntyneet. Eläinhoitoloiden rooli on hyvin tärkeä myös siinä, että eläinten perushoitoa turvataan kohtuulliseen hintaan.

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2024 vp

Yksityisten eläinlääkäripalveluiden hintojen kasvu on huomattavaa, joten myös kunnan eläinlääkäripalvelujen saatavuus kohtuuhinnalla on eläinten hyvinvoinnin ja ihmisten maksukyvyn perusteella välttämätöntä. — Kiitos.

**Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko:** Kiitoksia. — Edustaja Kallio.

**15.46 Vesa Kallio kesk:** Arvoisa puhemies! Eläinlääkintähuollon tarkoituksena on taata elintarvikeketjun toimivuus sekä läheltä saatavat ja asianmukaiset palvelut koko maassa niin tuotantoeläimille kuin myös lemmikkieläimille. Kotieläintuotanto on merkittävä elinkeino koko Suomessa ja erityisesti nurmivaltaiseen tuotantoon soveltuvassa osassa maata. Suomalaisen ruuan tulevaisuuden kannalta on tärkeää, että kotieläintuotanto pystyy jatkumaan myös itäisessä Suomessa.

Tähän samaan voidaan lukea myös maaseudun elinvoimaa monella tapaa ylläpitävä hevosalous. Kiireellinen eläinlääkäriapu ja tuotantoeläinten terveyden- ja sairaudenhoito sekä terveydenhuoltotyö on taattava koko maassa, myös niissä osissa maata, missä tilojen väliset etäisyydet ovat pitkiä. Lemmikkieläinten peruseläinlääkäripalveluiden ja kiireellisen ensiavun saatavuutta korostaa vapaa-ajan asukkaiden ja muiden matkailijoiden suuri määrä Järvi-Suomen alueella. Tilanne on vastaava kuin ihmisten sote-palveluissa: palveluiden mitoituksessa ei riitä vain vakituisten asutuksen huomioiminen.

Arvoisa puhemies! Vastuu eläinsuojeluvalvonnan kustannuksista kuuluu valtiolle. Tällä hetkellä kunnat saavat korvauksen valvontaeläinlääkäriin ja praktiikkaa tekevien kaupungin eläinlääkäreiden ja kunnaneläinlääkäreiden tekemästä eläinsuojeluvalvonnasta. Mikäli työn tekee joku muu viranomainen kuin eläinlääkäri, tätä työtä ei kunnille korvata. Tämä epäkohta on tiedostettu ja siitä on käyty keskustelua jo pidemmän aikaa.

Suomessa on krooninen eläinlääkäripula läpi maan. Lain mukaan myös terveydensuojeluvalvontaa hoitavat kuntien viranhaltijat ovat eläinsuojeluviranomaisia. Eläinsuojeluvalvonnan turvaamiseksi on välttämätöntä, että myös heitä voi palkata kuntien eläinsuojeluvalvontaan niin, että kunta saa siitä myös valtiolta korvauksen. Käytäntö on, että eläinsuojeluvalvontaa tehdään lähtökohtaisesti pareittain. Tämä lisää työturvallisuutta sekä varmistaa asiakkaiden ja valvontaa tekevien viranhaltijoiden oikeusturvaa. Tämä on myös Eläinlääkäriliiton suositus ja vakiintunut toimintatapa.

Arvoisa puhemies! Praktikkoeläinlääkäri joutuu eläinsuojeluvalvontaa tehdessään usein valvomaan omia asiakkaitaan. Siksi praktikkoeläinlääkäri ei voi olla mahdollisen jääviyden takia ensisijainen työpari. Eläinsuojeluvalvonnan tekeminen praktiikkatyön ohella ei ole käytännössä mahdollista, koska praktikkoeläinlääkärien tulee vastata kiireellisen eläinlääkäriavun järjestämisestä. Eläinsuojelutarkastus vaatii aikaa ja huolellista keskittymistä vain itse tarkastukseen. Jotta jääviyttä ei synny, joutuu praktikkoeläinlääkäri usein tulemaan kaukaa. Tämä nostaa kustannuksia ja aiheuttaa praktiikkatyön organisointiin ongelmia.

Saatujen lausuntojen perusteella kunnan terveydensuojeluvalvontaa hoitavan viranhaltijan toimimisesta valvontaeläinlääkäriin työparina on erinomaisia kokemuksia. Näihin ratkaisuihin on päädytty, koska ympäristöterveydenhuollon yksiköissä ei ole saatu viranhaltijaa valvontaeläinlääkäriin virkaan. Myös praktikkoeläinlääkäreiden resurssit ovat olleet niin niukat, etteivät he ole kyenneet ottamaan pääasiallista vastuuta eläinsuojeluvalvonnasta.

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2024 vp

Terveystarkastajan palkkaamisella eläinsuojelutyöhön on varmistettu eläinsuojeluvalvonnan tehtävien lakisääteinen hoitaminen. Kustannukset terveystarkastajan palkkaamisesta eläinsuojeluvalvontaan ovat jääneet kokonaisuudessaan kuntien maksettaviksi. Tämä käytäntö ei tule jatkumaan tai laajenemaan, jos valtio ei maksa tehtävästä korvausta. On hyvä ymmärtää, että terveystarkastajien palkkauskustannukset ovat selvästi pienemmät kuin eläinlääkäreiden. Valtion nykyinen korvauskäytäntö johtaa siihen, että kuntiin palkataan ainoastaan eläinlääkäreitä eläinsuojeluvalvontatehtäviin, vaikka eläinlääkärin työpareina voisivat työskennellä myös kunnan terveydensuojeluvalvontaa hoitavat viranhaltijat, jotka ovat myös eläinsuojeluviranomaisia.

Arvoisa puhemies! Kunnilla on lakisääteinen velvollisuus järjestää eläinsuojeluvalvonnan riittävät resurssit. Velvoite koskee myös kiireellistä eläinlääkäriapua. Tämän vuoksi järjestämisvastuun toteuttamiseen tulee taata nykyistä paremmat mahdollisuudet ottaen huomioon valtakunnallinen eläinlääkäripula. Kunnan terveydensuojeluvalvontaa tekevän viranhaltijan tekemän eläinsuojeluvalvontatyön mahdollistaminen korvaamalla myös heidän tekemänsä eläinsuojeluvalvontatyö kunnalle olisi nykykäytäntöä kustannustehokkaampaa.

Arvoisa puhemies! Edellä kuvatun takia, ja kuten annetussa lausunnossa on tuotu vahvasti esille, uuteen eläinlääkintähuoltolakiin tulee tehdä muutos siten, että kunta saa korvauksen myös terveydensuojeluvalvontaa hoitavan viranhaltijan tekemän eläinsuojelutyön osalta. — Kiitos.

**Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko:** Kiitoksia. — Edustaja Simula.

**15.51 Jenna Simula ps:** Arvoisa puhemies! Esitys koskee siis jo edelliselläkaudella hyväksyttyä muttei vielä voimaansaatettua eläinlääkintähuoltolakia. Hallituksen tavoitteena on hallitusohjelmankin mukaan turvata eläinlääkäripalveluiden saatavuus, kohtuulliset asiakasmaksut ja päivystys ihan koko maassa.

Parhaimmillaan eläinlääkäripalvelut toimivat silloin, kun löytyy sekä kunnallista että yksityistä palvelutarjontaa. Julkisten eläinlääkäripalveluiden tarkoituksena on palvella niin tuotantoeläinten kuin lemmikkien omistajia, muttei tietystikään kilpailla yksityisten yritysten kanssa. Ihannetilanteessa ne siis täydentävät toisiaan.

Pitkien etäisyyksien maassa meidän on huolehdittava, että eläinlääkäripalveluita on saatavissa ja nimenomaan kohtuuhintaisesti. Se on eläinsuojelullinen kysymys ja yksi osa myös ruoantuotantomme jatkuvuutta ja huoltovarmuutta. Hajautettu ruoantuotanto vaatii hajautettuja palveluita, ei niiden keskittämistä tai rapauttamista.

Eläinlääkäripalvelut ovat kehittyneet huomasti vuosien varrella ja samalla myös kallistuneet. Erityisen tärkeää asiakasmaksujen osalta on huolehtia siitä, etteivät ne karkaa käsistä ja vaikeuta maataloustuottajien arkea entisestään.

Samalla tietysti on muistettava tämä lemmikkieläinpuoli. Lemmikkien määrä on tulevaisuudessa enemmän kasvussa kuin vähenemässä, ja osa lemmikin omistajista on hyvin pienituloisia. Jotteivät lemmikin rokotukset tai kiireellinen hoito jää korkeiden asiakasmaksujen vuoksi saamatta, on niiden kohtuullisuudesta huolehdittava. En näkisi sen olevan millään tavoin rasitteeksi yhteiskunnalle, vaan päinvastoin lemmikeillä on myönteinen vaikutus ihmisten mielenterveyteen, liikkumiseen ja niin edelleen.

Arvoisa puhemies! Muistettava on myös se, että isossa kuvassa lemmikkieläimet tuottavat valtavan määrän verotuloja Suomeen, sillä niihin käytetty raha kasvaa vuosi vuodelta.

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2024 vp

Joskus jotkut kaipaavat sattuneesta syystä erityisesti näin kevätaikaan koiraveroa takaisin, mutta edellä mainitsemani fakta on siinä keskustelussa aina ihan hyväksi muistutukseksi. Koirarekisteriäkään ei ole luotu verottamista varten, vaikka jotkut niin tuolla kylillä kovasti pelottelevatkin.

**Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko:** Kiitoksia. — Edustaja Nieminen.

**15.54 Mira Nieminen ps:** Arvoisa rouva puhemies! Kyseinen eläinlääkintähuoltolaki on vahvistettu alkuvuodesta, ja se ei siis ole vielä voimassa. Laki kuitenkin on edistämässä hallitusohjelman tavoitetta ”Suomi elää maaseudusta ja metsistä”, jossa todetaan, että eläinlääkäripalveluiden saatavuus, kohtuulliset asiakasmaksut ja päivystys turvataan koko maassa.

Lain keskeisenä tavoitteena on säätää niistä järjestämisvastuun laajuutta määrittävistä kriteereistä, joilla turvattaisiin palvelujen riittävä ja kohtuuhintainen saatavuus joko julkisena tai yksityisenä palveluna kaikilla alueilla sekä kunnille säädettyjen eläinlääkintähuollon tehtävien asianmukainen hoito. Tämän lisäksi kunnallisen järjestämisvastuun enimmäislaajuutena olisi luettelo eläinten terveyden ja hyvinvoinnin sekä kansanterveyden kannalta välttämättömistä eläinlääkäripalveluista. Esityksen tavoitteena on myös varmistaa julkisia eläinlääkäripalveluja koskevan tukijärjestelmän valtiontukisäännön mukaisuus ja sitä kautta mahdollistaa uuden eläinlääkintähuollon voimaantulo.

Arvoisa rouva puhemies! Eläinlääkintähuolto on tärkeä osa eläinten terveyttä ja hyvinvointia, mutta se on osa myös kansanterveydellisiä peruspalveluita. Siksi se kannattaa säätää hyvin. Eläinlääkintähuolto nähdään usein seura- ja harrastuseläintoimintana, mutta se on osa huoltovarmuutta ja ravinnon tuotantoketjua, joka vaikuttaa aina ruokapöytiimme asti. Siksi on huolehdittava, että meillä on tarjota eläinlääkintähuoltoon riittävästi palveluja kohtuullisella hinnalla niin, että ne ovat saavutettavia ympäri Suomen kohtuullisella etäisyydellä. Uuden lain tavoitteena on myös vähentää eläinlääkäripalvelujen järjestämisestä kunnille aiheutuvia kustannuksia. Lisäksi lailla pyritään varmistamaan julkisten ja yksityisten eläinlääkäripalvelujen laatua ja valvontaa, kunnaneläinlääkäreille säädettyjen valvontatehtävien hoidon edellytyksiä ja eläinlääkärikoulutusta antavan yliopiston mahdollisuus saada opetus- ja tutkimustehtävänsä turvaamiseksi välttämätön potilasaines.

Arvoisa rouva puhemies! On tärkeää, että palveluiden saavutettavuuden välisiä raja-aitoja poistetaan julkisen ja yksityisen sektorin väliltä, ja nyt korjataan kilpailuneutraliteettiin muodostuneet ongelmat. Ongelmat, jotka on todettu Kilpailu- ja kuluttajaviraston valvontakäytännössä, johtuvat suurelta osin voimassa olevien säädösten keskinäisistä ristiriidoista. Nämä ristiriidat ovat johtaneet tilanteeseen, jossa eläinlääkäripalveluja tarjotaan kunnissa yhtiöittämättä ja verovaroin tuetusti, vaikka tuotettavat palvelut kuuluvat kuntien järjestämisvastuuseen vain osittain. Nyt järjestämisvastuu perustuu valtakunnallisiin säännöksiin, mutta järjestäjillä on alueellista toimivaltaa päättää esimerkiksi palvelujen järjestämistavasta ja asiakashinnoista. Tulkinnanvaraisuutta liittyy myös kunnan itse harjoittamaan taloudelliseen toimintaan kohdistuvan edun määrään silloin, kun toimintaa ei harjoiteta yhtiömuodossa, sekä siihen, miten yleiseen etuun liittyviä tarpeita määritettäessä otetaan huomioon muita samaan toiminnalliseen kokonaisuuteen liittyviä yleisen edun mukaisia perusteita.

On olennaista, että lainmuutosten perusteella välttämättömiä lakeja saatetaan yhteensovivaksi yleistä taloudellista etua koskeviin palveluihin sovellettavien valtiontukisäännös-

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2024 vp

ten kanssa. Kyse on järjestämisvastuun muotoilusta osittain uudella tavalla siten, että velvollisuus järjestää seura- ja harrastuseläimiä varten muita palveluita kuin ensiavun luon- teista kiireellistä eläinlääkintäapua määräytyisi alueellisten tarpeiden perusteella.

Arvoisa rouva puhemies! Kuntien järjestämisvastuun vähimmäislaajuus määräytyisi la- kiin ehdotettujen säännösten mukaisesti. Kuntien tulisi järjestää luettelon mukaiset palve- lut ainakin elintarvike- ja turkistuotantoa varten pidettävälle eläimille sekä lisäksi kaikille eläimille luettelon mukaiset palvelut siltä osin kuin kyse on laissa tarkoitettusta kiireellisest- ä eläinlääkäriavusta tai muiden kunnille eläinlääkintähuoltolaissa säädettyjen tehtävien asianmukaisen hoidon turvaamiseksi. Laissa säilyisi säännös, jonka mukaan järjestämis- vastuuseen kuuluvien eläinlääkäripalvelujen mitoituksessa on otettava huomioon yksityis- ten eläinlääkäripalvelujen tuottajien ja järjestöjen alueella tarjoamat palvelut.

Arvoisa rouva puhemies! Lopuksi: Eläinten hyvinvointi tarvitsee eläinlääkäripalveluja, olivat ne sitten yksityisiä tai julkisia. On ymmärrettävää, että julkinen ja yksityinen palve- lu toimivat samalla toimintakentällä, jonka ohessa saattaa syntyä myös markkinapohjaista kilpailua ja epäoikeudenmukaisuuden kokemusta etenkin niiden palveluiden kohdalla, jot- ka eivät ole kunnan järjestämisvastuulla tai joita ei voida sisällyttää lain kriteereihin, koska julkinen toimija on kuitenkin velvoitettu hoitamaan tiettyjä tehtäviä, eikä niistä silloin myöskään saisi tehdä liian raskaita. Onkin tarkoituksenmukaista, että kunnallisen eläinlää- kintähuollon palveluvalikoimaan voidaan sisällyttää joustavasti myös tällaisia muita pal- veluita. Lakiin sisällytettäisiin rajattu poikkeus myös kuntalaissa säädetystä palvelujen yh- tiöittämisvelvollisuudesta.

Muutokset eivät vaikuttaisi kunnalliseen päivystysjärjestelmään. Osa yksityisistä palve- luntuottajista tarjoaa palveluita myös päivystysaikoina, mutta tämän palvelun varmistami- nen kunnissa tapahtuu julkisen kautta. On lainsäätäjän tärkeä tehtävä huolehtia, että meillä on riittävästi ammattitaitoisia eläinlääkäreitä myös tulevaisuudessa. — Kiitos.

**Toinen varapuhemies Tarja Filatov:** Edustaja Viljanen.

**15.59 Eerikki Viljanen kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Uuden eläinlääkintähuoltolain mukaankin julkisen vallan tehtävänä on turvata riittävät, laadukkaat, kohtuuhintaiset ja kohtuuetäisyydellä saavutettavissa olevat eläinlääkintäpalvelut maassamme. Tämä nyt kä- sittelyssä oleva eläinlääkintähuoltolain tuleva täsmennys, joka siis täydentää ja täsmentää jo hyväksyttyä lakiuudistusta, on tehty etenkin voimassa olevan lain valtioneuvostonlainsäädän- nönmukaistamiseksi. Lakiehdotuksen nimi, kirjallinen asu ja johdanto ovat hyvä esimerk- ki byrokratian ja kapulakielen kohtaamisesta.

Olen ymmärtänyt, että tässä on tarkoitus täsmentää lainsäädäntöä ja varmistaa vähin- tään akuutin avun turvaamista myös harraste-eläimille niin, etteivät viranomastehtäviä, kunnan eläinlääkärien töitä, työt tai virka sotke tai aiheuta markkinahäiriöitä, ja niin, että sii- hen varataan tarvittavat resurssit.

Arvoisa puhemies! Tämä voimassa olevaa lakia täsmentävä muutos on varmaankin tar- peellinen ja välttämätön, mutta nyt kun sektoriministeri Essayah on paikalla, mikä on erin- omaisen hieno asia, niin ajattelin käyttää mahdollisuutta kysyäkseni ministeriltä, jos minis- terillä on mahdollisuus käyttää myöhemmin puheenvuoro, onko hallitukselta tulossa toi- menpiteitä ja toimia, joilla kyettäisiin helpottamaan tätä monilla alueilla jo krooniseksi yl- tynyttä eläinlääkäripulaa, johon täällä aiemmissakin puheenvuoroissa on viitattu.

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2024 vp

On varmaan selvää, että me kaikki olemme sitoutuneita ja valmiita tekemään toimia ja ponnistelemaan sen eteen, että saisimme tätä eläinlääkäripulaa helpotettua. Käsittääkseni siitä hallitusohjelmassakin on kirjauksia, niin että olisi äärimmäisen hyvä, jos tässä yhteydessä ministeri voisi kertoa ja varsinkin jos olisi meille positiivista viestiä kerrottavaksi, että tätä erittäin hankalaksi äitynyttä eläinlääkäripulaa oltaisiin helpottamassa.

Tämä eläinlääkäripula johtaa siihen, että maassamme ollaan paikoin todella eriarvoisessa tilanteessa eläinlääkäripalveluiden saamisen suhteen. Ainakin oman kokemukseni pohjalta olen todennut, että etenkin osaavista tuotantoeläinten kanssa toimimista eläinlääkäreistä pulaa on todella todella kroonista jo osissa maamme.

**Toinen varapuhemies Tarja Filatov:** Edustaja Norrback.

16.02 **Anders Norrback r:** Tack, ärade talman! Jag vill börja med att tacka ledamot Viljanen för att han lyfte upp en väldigt viktig fråga när det gäller bristen på veterinärer. Jag kan inte annat än instämma.

Det här lagförslaget, eller den här kompletteringen, har förstås sin grund i att vi också lever i en marknadsekonomi, och här försöker vi trygga två olika intressen. Det är viktigt att vi definierar det här nu. Jag vill ändå betona vikten av att vi är flexibla sedan när det här kommer, så att de regionala behoven när det gäller det kommunala organiseringsansvaret för veterinärtjänster för sällskapsdjur och hobbydjur kan utnyttjas.

Arvoisa puhemies! Markkinataloudessa on tärkeää antaa yksityisille toimijoille enemmän tilaa, ainakin omasta mielestäni. Samalla on vältettävä tilanteita, joissa palvelutarjonta supistuu ja hinnat nousevat. Kustannusten nousu voi pahimmassa tapauksessa tarkoittaa, että kynnys ottaa yhteyttä eläinlääkariin nousee, mikä puolestaan johtaa eläinten hyvinvoinnin heikkenemiseen. Tätä meidän on kyllä syytä valvoa, että näin ei käy. — Kiitos.

**Toinen varapuhemies Tarja Filatov:** Edustaja Elo.

16.04 **Tiina Elo vihr:** Arvoisa puhemies! Eläinlääkintähuoltolain tavoitehan on tärkeä, se, että eläinten terveyden ja hyvinvoinnin sekä kansanterveyden kannalta välttämättömiä peruspalveluja on saatavilla ympäri Suomen kohtuullisella etäisyydellä ja kohtuulliseen hintaan.

Tämän nyt tehtävän muutoksen tavoitteena on varmistaa julkisia eläinlääkäripalveluja koskevan tukijärjestelmän valtiontukisääntöjen mukaisuus ja näin mahdollistaa uuden eläinlääkintähuoltolain voimaantulo. Lisäksi pyritään varmistamaan julkisten ja yksityisten eläinlääkäripalvelujen laatu ja valvonta. On tärkeää, että perustason eläinlääkäripalveluista huolehditaan koko maassa. Se on perusedellytys eläinten terveydelle ja hyvinvoinnille. Täällä kollegat edellä ovat puhuneet hyvin eläinlääkäripulasta ja nimenomaan tuotantoeläinten näkökulmasta. Nostan esiin myös tätä lemmikkieläinnäkökulmaa.

Tällä hetkellä tilanne on se, että moni lemmikki jää ilman hoitoa, koska sen omistajalla ei ole varaa kustantaa eläinlääkärissä käyntiä tai tarvittavia hoitoja. Samaan aikaan voidaan todeta, että eläinlääkäribisnes on keskittynyt voimakkaasti, ja tämä on osaltaan johtanut hintojen nousuun ja markkinoiden keskittymiseen yhdelle toimijalle, ja tämä jos mikä tyrehtyttää tervettä kilpailua.

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2024 vp

Helsingin Sanomat uutisoi muutama päivä sitten ihmisten kasvavasta vaikeudesta huolehtia lemmikeistään. Se näkyy kolmannen sektorin toiminnassa kasvavana avun tarpeena. Esimerkiksi eläinsuojeluyhdistys Rekku Rescue on järjestänyt Helsingissä lemmikkien leipäjonotapahtumia vuodesta 2016 lähtien, ja ruokaa lemmikeilleen hakee vuosittain noin 300–450 ihmistä.

Eläinlääkäripalvelut siis ovat yleisesti kalliita, ja niiden hinnat ovat viime vuosina nousseet. Esimerkiksi Suomen eläinsuojeluyhdistys muistuttaa lakiluonnoksesta antamassaan lausunnossa, että eläinlääkintähuoltolain tavoite on nimenomaan turvata ne kohtuuhintaiset eläinlääkäripalvelut koko maassa. Olennainen kysymys on, onko vähävaraisilla mahdollisuuksia tulevaisuudessa hoitaa eläimiä. Kuitenkin on niin, että monelle lemmikkieläin tuo paljon iloa ja lisää hyvinvointia elämään.

Arvoisa puhemies! Koti- ja lemmikkieläimet ovat aina omistajiensa vastuulla, ja meidän vastuu lainsäätäjänä on varmistaa, että ihmisillä on edellytykset pitää huolta lemmikeistään. Kertyvä hoitovelka on myös eläinsuojelukysymys.

**Toinen varapuhemies Tarja Filatov:** Edustaja Lindén.

**16.06 Aki Lindén sd:** Arvoisa rouva puhemies! Pyysin asiasta puheenvuoron, en referoikseni, mitä tämä laki sisältää, vaan siksi, että kiinnostuin tähän liittyvistä eräistä vähän laajemmista kysymyksistä. Tuossa olikin mahdollisuus pari tuntia sitten käytävällä ministeriä tavata, ja vähän etukäteen jo valotin, mistä aion lyhyesti tässä lausua.

EU:ssa on tällainen käsite kuin one health, millä pyritään yhdistämään ihmisen terveys, eläinten terveys ja myös sitten luonnon terveys. Mehän tiedämme, että monet sairaudet, viime vuosinakin nähdyt, ovat sellaisia, jotka ovat eläinperäisiä, tai sitten me ihmiset voimme elintarvikkeiden kautta sairastua. Voidaan sanoa, että koko tätä biosfääriä ja elämänpiiriä tarkastellaan yhtenä näkökulmana, yhtenä kokonaisuutena terveydestä, ja tätä haluaisin korostaa. Olisin kysynyt tässä ihan julkisestikin: miten ministeri itse näkee tämän käsitteistön, ja onko se vielä vahvoilla ollut siellä ministerineuvoston kokouksissa?

Toinen asia, josta kiinnostuin tätä lukiessa, liittyy tähän perusproblematiikkaan kunnan tai yleensä julkisen vallan järjestämisvastuun piirissä olevien tehtävien ja sitten niin sanotun kilpailun piirissä olevien tehtävien välisessä suhteessa. Itse asiassa tässä laissa nyt hyvin pitkälti tietyllä tavalla vastataan siihen kysymykseen. Eli sellaisissa toiminnoissa, joissa toimijoita on hyvin vähän — ja käytännössä vaikkapa juuri maaseudulla, harvaan asutulla seudulla — tuntuu erikoiselta, että olisi pitänyt yhtiöittää tietty osa eläinlääkäripalveluista. Nyt olen ymmärtänyt, että se on ratkaistu sillä, että muutetaan lainsäädäntöä niin, että voimme arvioida aluekohtaisesti sitä alueellista tarvetta, ja sitten olemme tuoneet mahdollisuuden tehdä hinnoittelua joustavasti eli tietyllä tavalla markkinaehtoisesti.

Tämä on erittäin mielenkiintoinen asia, ja haluan tässä nyt paikalta pidetyn puheenvuoron lopuksi todeta, että tällä on ollut tietty merkitys ja näitä pohdintoja on käyty myös tässä tavanomaisemmassa ihmisten terveydenhuollossa aika paljon. Aikanaan HUSiin perustettiin Hyksin Oy palvelemaan nimenomaan sitä osaa terveydenhuollosta, jonka ei katsottu olevan julkisen järjestämisvastuun piirissä. Ja syy, miksi niin haluttiin tehdä, oli se, että lääkäreiden tai muiden ammattilaisten ei tarvitsisi siirtyä siitä emo-organisaatiosta irralliseen yhtiöihin tai kokonaan yksityissektorille voidakseen tehdä myös tätä osaa terveydenhuollosta, ja sillä tavalla se vahvistaisi sitä kokonaisuutta, joka kuitenkin on sitten pääosin julkisen vallan vastuulla. Eli tämä kysymys — minä vähän ennakoin — tulee nousemaan

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2024 vp

esille vielä voimakkaammin [Puhemies koputtaa] eilisen kehysriihen pohjalta tehdyissä tietyissä palvelurajauksissa. — Kiitoksia.

**Toinen varapuhemies Tarja Filatov:** Kiitoksia. — Valitettavasti meillä alkaa tähän asiaan käytettävissä oleva aika nyt tällä erää päättyä, ja antaisin tähän ministerille kolmen minuutin kommenttipuheenvuoron. Joudumme jatkamaan tätä muiden asiakohtien jälkeen.

**16.10 Maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah:** Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia edustajille hyvistä huomioista.

Voisi sanoa, että ensinnäkin edustaja Elomaa kiinnitti oikein huomiota näihin nousseisiin hintoihin, jotka tällä hetkellä tuolla eläinlääkäripalveluissa on. Ja taisi olla edustaja Elokin, joka nosti esille juuri tämän, että kun nämä eläinlääkäripalvelut keskittyvät, syntyy tällaisia ainakin vähintään alueellisia monopoliketjuja, jolloinka sitten kilpailu vähenee, hinnat nousevat, markkina ei toimi. Tässä voisi sanoa, että jos tätä lakia haluaisi jotenkin tiiviisti yhdellä lauseella kuvata, mitä tässä haetaan, niin juurikin tuossa edustaja Lindén aika hyvin sitä kiteytti, että alueellisten tarpeitten mukaisesti pystytään julkisen ja yksityisen rinnakkaiselo huolehtimaan ja sitä kautta ennen kaikkea asiakkaitten ja tässä tapauksessa, voi sanoa, eläinten parhaaksi.

Edustaja Vesa Kallio nosti esille täällä tämän terveydensuojeluvalvonnan mahdollisuuden toimia tässä eläinsuojeluvalvonnan rinnalla tai mukana. Tämä asia on sellainen, jota tällä hetkellä myöskin ministeriössä selvittelemme.

Edustaja Simula kuvasi hyvin tätä eläinlääkintähuollon kokonaisuutta, ja edustaja Niemisen kanssa he molemmat nostivat esille huolen näistä riittävistä ja kohtuuhintaisista palveluista. Edustaja Viljanen myöskin tähän samaan asiaan kiinnitti huomiota sitä kautta, miten näitä eläinlääkäripalveluita on saatavilla eri puolilla Suomea ja toisaalta miten me saamme tarpeeksi eläinlääkäreitä.

Tässä asiassa olen käynyt keskustelua muun muassa Helsingin yliopiston suuntaan sisäänottomääristä. Tämä koulutuspolitiikkahan ei varsinaisesti tänne maa- ja metsätalouden puolelle kuulu, mutta tietenkin sitten, kun me ratkomme näitä kysymyksiä, niin silloin tässä tarvitaan ministeriöitten välistä yhteistyötä. Tässähan totuus on, ihan niin kuin siellä ihmislääketieteenkin puolella, että Tartossahan meillä tällä hetkellä pyörii yksi tiedekunta suomalaisten opiskelijoitten voimilla myöskin tällä eläinlääkintäpuolella. Siinä mielessä tämä tietysti herättää sen kysymyksen, mitä me täällä Suomessa voimme tehdä, jotta meidän omiin tarpeisiin kotimaassa pystytään riittävä määrä eläinlääkäreitä kouluttamaan, ja että vielä sitten, kun eläinlääkärit erikoistuvat, myöskin juurikin sinne tuotantoeläinpuolelle riittää tarpeeksi hakijoita, ei pelkästään sinne lemmikki- ja pieneläinpraktiikan puolelle, jonne on enemmän tulijoita.

Edustaja Norrback huolehti myöskin tästä alueellisen tarpeen arvioinnista, joka on tosi tärkeä peruste tämän koko lainsäädännön pohjalla.

Edustaja Lindén vielä nosti tämän one health -ajattelun, ja tämä on todellakin neuvostossa ollut esillä. Olen itsekin sitä aktiivisesti pitänyt esillä ihan sen takia, että Suomi on tässä, voisi sanoa, edelleenkin johtavia maita. Suomi ja Ruotsi, Pohjoismaat — meillä ei antibiootteja syötetä rehun seassa ikään kuin siltä ja varalta, vaan todellakin halutaan huolehtia niin ihmis- kuin eläinterveyden yhteisestä hyvästä. Siinä mielessä tämä on tärkeä

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2024 vp

teema myös jatkossakin. Ja eihän tiedä, vaikka tästä laista löytyy jonkunlaista ratkaisua tulevaisuuden sote-puolellekin, mene tiedä. Edustaja Lindéniltä hyvä huomio. — Kiitoksia.

**Toinen varapuhemies Tarja Filatov:** Kiitokset ministerille. — On aina ikävä keskeyttää keskustelu, kun puheenvuoroja ei kovin montaa enää ole jäljellä, mutta näin tämä meidän asialistamme mukaan menee. Elikkä keskustelu ja asian käsittely keskeytetään ja niitä jatketaan tässä istunnossa muiden asiakohtien jälkeen.

Asian käsittely keskeytettiin kello 16.13.

---

Asian käsittelyä jatkettiin kello 17.21.

**Puhemies Jussi Halla-aho:** Sitten palaamme takaisin kesken jääneeseen asiakohtaan 4. — Edustaja Mehtälä, olkaa hyvä.

**17.21 Timo Mehtälä kesk:** Arvoisa puhemies! Olemme tänään käsitelleet hallituksen esitystä eduskunnalle eläinlääkintälain muuttamisesta. Tämän lakiuudistuksen yhtenä tavoitteena on turvata eläinlääkäripalvelut, niiden saatavuus, poistaa julkisen ja yksityisen sektorin kilpailuun liittyvät ongelmat ja selkeyttää vastuualueita.

Arvoisa puhemies! Viime vaalikaudella aloitetun uudistuksen loppuunsaattaminen on tärkeää, ja hallitusohjelman kohdassa ”Suomi elää maaseudusta ja metsistä”, todetaan näin: ”Eläinlääkäripalveluiden saatavuus, kohtuulliset asiakasmaksut ja päivystys turvataan koko maassa.” Lain mukaan kuntien velvollisuutena on turvata eläinlääkäripalvelut siten, että eläinten terveys ja hyvinvointi sekä kansanterveys tulee järjestettyä. Peruspalvelut on saatava asiakkaan kannalta kohtuullisella etäisyydellä ja kohtuuhintaisesti.

Arvoisa puhemies! Tässä yhteydessä on hyvä nostaa esille muutokset meidän maassamme ja kotieläintaloudessa. Tuotantoeläinten keskittyminen ja väheneminen on tosiasia. Naudat ovat puoleksi Pohjanmaalla ja Ylä-Savossa, niiden lukumäärä on tänä päivänä 821 000 ja ne sijaitsevat 7 800 tilalla, ja yhtä tilaa kohti on keskimäärin 105 nautaa. Ne ovat vähentyneet 10 prosenttia kymmenen vuoden aikana ja tilalukumäärä samalla aikaa on vähentynyt 40 prosenttia. Sikojen määrä on hiukan suurempi, 980 000, mutta ne ovat vähentyneet 25 prosenttia kymmenen vuoden aikana. Tiloja on jäljellä enää 700 kappaletta, ja ne sijaitsevat Lounais- ja Länsi-Suomessa.

Arvoisa puhemies! Eniten eläinlääkäripalveluja tuotetaan koirille ja kissoille. Koiria on tässä maassa yhtä paljon kuin nautoja ja kissoja vähän reilusti enemmän. Tämä on ongelma myös eläinlääkärikoulutuksen ja eläinlääkäreitten sijoittumisen kannalta. Tuotantoeläinlääkäriä, jolla on ammattitaito naudoille ja muille tuotantoeläimille, on vaikea saada. Mielestäni koulutukseen tulisi ottaa pakollinen, kunnollinen harjoittelu tuotantoeläinten kanssa, eikä haittaa, vaikka olisi velvollisuus toimia kunnallisessa virassa koulutuksen jälkeen, siis julkisessa virassa, koska eläinlääkärin koulutus on kallis ja se on verorahoilla tehty.

Tämä tulee varsin hyvin esille myös valvontaeläinlääkäreitten kohdalla, joilla ei välttämättä ole tuotantoeläimiin minkäänlaista kosketuspintaa. Kerron esimerkin omalta tilaltani. Yhtenä kesänä, kun emolehmältä tuli kohtu ulos, niin tilalle tuli eläinlääkäriharjoittelijaksi.

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2024 vp

ja, ja kun hän oli päätä lyhyempi kuin minä ja painoi 45 kiloa, niin sellainen harjoittelija-eläinlääkäri ei voinut tuota tehtävää tehdä, mikä siellä olisi pitänyt. Me sovittiin, että hän puuduttaa ja minä hoidin varsinaisesti sitten sen työn.

Arvoisa puhemies! Toimivilla eläinlääkäripalveluilla on erityisen suuri merkitys maa-seutualueilla, joita on Suomessa 95 prosenttia pinta-alasta ja siellä asuu 1,6 miljoonaa ihmistä. Perustasoisia eläinlääkäreitä tulee olla saatavilla harvaan asutulla maaseudulla ja kohtuujassa ja kohtuuhinnalla. — Kiitos.

**Puhemies Jussi Halla-aho:** Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

**17.26 Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Lyhyesti vain sen verran, että edustaja Mehtälä käytti asiantuntevan puheenvuoron. Hän on maanviljelijä ihan oikeasti. Hän tuntee tämän alan varmasti meistä parhaiten, ja nimenomaan tämän tuotantoeläinten eläinlääkärien saatavuuden.

Tuotantoeläimet tarvitsevat silloin tällöin eläinlääkäreitä, ja sen pitää olla saatavilla. Yhteiskunnan on pystyttävä toimimaan niin, että hyötyeläimien ja tuotantotaloudessa olevien eläimien hoito pystytään turvaamaan kaikissa olosuhteissa.

Se on totta, että näitä erilaisia koiria ja kissoja ja muita eläimiä, joita pidetään lemmikkeinä, alkaa olla valtava määrä. Meilläkin kotona on koira, joka voi ihan hyvin ja on ihan symppis kaveri. Sitäkin koiraa on käytetty toki eläinlääkärissä — on hyvät palvelut toki vielä Ilomantsissa.

Meidän on varmistettava tulevinä vuosina ja vuosikymmeninä se, että Suomen ruoka-huollon kannalta välttämättömät eläinlääkäripalvelut pystytään takaamaan kaikissa olosuhteissa. Erilaisten lemmikkien hoitaminen varmaan vaatii sitten joitakin järjestelyjä, mutta toisaalta jos omistaa koiran ja sillä on joitakin ongelmia, niin varmaan voi muutamman kilometrin vaikka ajaakin sen koiransa kanssa eläinlääkäriin vaikka naapurikaupunkiin, mutta lähdepä siinä, jos on 200-päinen lehmikarja. Milläs sen hoidat sitten? Kyllä eläinlääkäriin pitää tulla sinne paikan päälle. Yhteiskunnan vastuulla on se, että tämä homma pelaa, jos me halutaan tulevinakin vuosina, että elintarvikehuolto toimii tässä maassa.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin maa- ja metsätalousvaliokuntaan.